



በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት

የሰበር መዝገብ ቁጥር -246494

ቀን -06/02/2017

ዳኞች - ሽመክት አሰፋ

ገበየሁ ፈለቀ

አለማየሁ ሹናራ

ተናኚ ጥላሁን

ዘውዲቱ ታደሰ

አመልካቾች - አቶ መኩሪያው ዘውዴ - አልቀረቡም

ተጠሪ - የፍኖተ ሰላም ከተማ አስተዳደር ከተማ - አልቀረቡም

መዝገቡ ለዛሬ የተቀጠረው ለምርመራ ስለሆነ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ጉዳዩ የተጀመረው በአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት የምዕራብ ጎጃም ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሲሆን አመልካች ከሳሽ ተጠሪ ተከሳሽ በመሆን ተከራክረዋል። አመልካች በተጠሪ ላይ ያቀረበው ክስ አመሰራረት ይዘት በአጭሩ ተከሳሽ 0.2536 ሄክታር መሬት ለቤቶች ልማት ማህበር ወስዶ ካሳና ምትክ ቦታ ያልሰጠኝ ስለሆነ ካሳ ብር 294,244.00 (ሁለት መቶ ዘጠና አራት ሺህ ሁለት መቶ አርባ አራት ብር) እና ምትክ ቦታ እንዲሰጠኝ ኪሳራ 90,000.00 ብር (ዘጠና ሺህ ብር) እንዲወሰን የሚል ነው። የስር ተከሳሽ ለክሱ የሰጠው መልስ ከሳሽ መንግስት ሰራተኛ በመሆኑ ካሳ የማግኘት መብት የለውም። የካሳ መጠኑ የተጋነነ ነው። ኪሳራ 90,000.00 መጠየቁ አግባብ አይደለም።

ማስታወሻ:- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ



የቤት መስሪያ ቤት (ምትክ) ቦታ ሊሰጥ አይገባም በማለት ተከራክሯል። ግራ ቀኙ የቃል ክርክርም አሰምተዋል። የግራ ቀኙ የፅሁፍ እና የቃል ክርክር ከተጠናቀቀ በኋላ ከሳሽ ክስ ለማቅረብ መብትና ጥቅም አለው ወይስ የለውም? ለከሳሽ ካሳ እና ትክ ቦታ ልሰጠው ይገባል አይገባም? የካሳ መጠኑ የተጋነነ ነው ወይስ አይደለም? የሚሉትን ጭብጥ በመያዝ የግራ ቀኙን ማስረጃ ቃል ሰምቷል። የከሳሽ ምስክር ለከሳሽ 0.5538 ሄክታር መሬት መኖሩን መሬቱን ተከሳሽ ለቤቶች ህብረት ስራ ማህበር ቤት ለመስራት መውሰዱን ለከሳሽ 0.3 ሄክታር መሬት ካሳ መክፈሉን ቀሪ 0.2538 ሄክታር መሬት ካሳ ያልተከፈለ መሆኑን ከሳሽ ቅሬታ አቅርቦ ቅሬታ ሰሚ ኮሚቴ ተመርጠን አጣርተናል ወደ ከተማ አስተዳደር የገባ የገጠር ቀበሌ መሬት ላይ ይዞታ የነበራቸው የመንግስት ስራተኛ የነበሩ ግለሰቦች በምርጫ መሬት የመረጡት መንግስት ስራ ለቀው መሬት ያገኙ መሆናቸው ከሳሽ መንግስት ስራ ለቀው መሬት ያገኙ መሆኑን አስረድተዋል። ከሰው ምስክር በተጨማሪ የይዞታ ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ቀርቧል። የተከሳሽ ምስክሮች በመሬቱ ላይ ከሳሽ መብትና ጥቅም የሌለው መሆኑን አሳስረዱም። የከሳሽ መሬት በተወሰደበት ጊዜ ያለው የካሳ አሰላል አንድ ካሬ ሜትር 38.047 ብር በመሆኑ 0.2538 ካሬ ሜትር ሲባዛ 38.047 ብር 96,563.00 ከ 9% ወለድ ጋር ታስቦ ካሳ ተከሳሽ እንዲከፍል ምትክ ቦታ ተከሳሽ የመስጠት ግዴታ የለበትም ሲል ወስኗል። በዚህ ውሳኔ ላይ ላይ ከሳሽ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ቅሬታ ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት አቅርቧል። የአማራ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 01-56135 በቀን 13/05/2014 አ.ም በዋለው ችሎት የስር ፍርድ ቤትን ፍርድ አፅንቶታል። አመልካች በዚህ ውሳኔ ላይ ቅር በመሰኘት ሰበር ቅሬታ ለአማራ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት አቅርቧል። የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 111574 በቀን 03/06/2015 አ.ም በዋለው ችሎት በገጠር መሬት ላይ ያለውን የይዞታ የመጠቀም መብት በተመለከተ የሚቀርበው ክርክር መቅረብ ያለበት በወረዳ ፍርድ ቤት ነው እንጂ ከፍተኛ ፍርድ ቤት እንዳልሆነ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር በመዝገብ ቁጥር 217195 ግንቦት 30 ቀን 2014 አ.ም ትርጉም የለጠ ስለሆነ ጉዳዩን ከፍተኛ ፍርድ ቤት ለማየት የስረ ነገር ስልጣን የለውም በማለት የስር ፍርድ ቤቶችን ውሳኔ በመሻር አመልካች ክስን የስረ ነገር ስልጣን ባለው የወረዳ ፍርድ ቤት እንዲያቅርብ ሲል መብቱን ጠብቆ ወስኗል።

የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበው በዚህ ውሳኔ ላይ ቅር በመሰኘት ነው። የአመልካች ሰበር ቅሬታ ይዘቱ በአጭሩ አመልካች በከፊል ባልተወሰነልኝ ጉዳይ ላይ የሰበር ቅሬታ ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር አቅርቦ ሰበር ችሎት ባልተጠየቀ ዳኝነት ከፍተኛ ፍርድ ቤት ጉዳዩን ለማየት የስረ ነገር

ስልጣን የለውም በማለት የሰጠው ፍርድ መሰረታዊ የህግ ስህተት ስለሆነ ተሽሮ ከፍተኛ ፍርድ ቤት የስረ ነገር ስልጣን አለው ተብሎ ካሳና ትክ ቦታ ተጠሪ እንድሰጥ እንዲወሰን የሚል ነው።

ሰበር ችሎቱ የክልሉ ሰበር ችሎት የምዕራብ ጎጃም ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት የስረ ነገር ስልጣን ሳይኖረው የወሰነ ነው በማለት የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር በመዝገብ ቁጥር 217195 የሰጠውን ውሳኔ በመጥቀስ የሰበር አቤቱታ ያልቀረበበትን የውሳኔ ክፍል ጭምር በመሻር የመወሰኑ ተገቢነት ለማጣራት ያስቀርባል በመባሉ ተጠሪ በ 08/12/2015 አ.ም በተፃፈ መልስ 03 ገፅ አቅርቦ ከመዝገቡ ጋር ተያይሟል። ይዘቱ በአጭሩ አመልካች የመንግስት ሰራተኛ ስለሆነ ካሳ ሊከፈለው አይገባም። ለአመልካች 0.2538 ሄክታር መሬት መኖሩ ከሚመለከተው አካል ሳይጣራ በደፈናው የተወሰነ ውሳኔ የክልሉ ሰበር በማገናዘብ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 217195 ላይ በሰጠው ውሳኔ መሰረት ጉዳዩ ሊቀርብ የሚገባው ወረዳ ፍርድ ቤት ነው በማለት በገጠር መሬት ጉዳይ በተነሳው ክርክር ከወሰነው ውሳኔ ጋር ተመሳሳይ ነው በማለት ከፍተኛ ፍርድ ቤት ጉዳዩን ለማየት የስረ ነገር ስልጣን የለውም ሲል የሰጠው ውሳኔ በአግባቡ ስለሆነ እንዲፀና የሚል ነው። የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ በተገለፀው መሰረት የተጠቃለለ በመሆኑ እኛም ከማስቀረቢያ ጭብጥ መሰረት የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የስር ከፍተኛ ፍርድ ቤት ጉዳዩን ለማየት የስረ ነገር ስልጣን የለውም በማለት ሽሮ የወሰነበትን አግባብነት እንደሚከተለው መርምረናል። መርምረን እንዳተረዳነው ከሆነ አመልካች በተጠሪ ላይ በምዕራብ ጎጃም ዞን ከፍተኛ ፍርድ ያቀረበው ክስ 1ኛ የ 0.2538 ካሬ ይዞታ ለህዝብ ጥቅም ተወስዶ ካሳ ያልተከፈለ ስለሆነ ካሳ እንዲከፍል

2ኛ ትክ ቦታ እንዲሰጠኝ የሚል ዳኝነት ጠይቋል አመልካች የጠየቀው የገንዘብ መጠን በድምሩ ብር 384,244.00 ነው። ለክርክሩ መነሻ የሆነው ይዞታ የሚገኘው በገጠር ሳይሆን ወደ ከተማ ክልል የገባ የከተማ ይዞታ ነው። የአመልካች የዳኝነት ጥያቄም የካሳና ምትክ ቦታ እንዲሰጠኝ የሚል ጥያቄ ነው እንጂ ገጠር እርሻ መሬት እንዲሰጠኝ ጥያቄ አይደለም። የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር በመዝገብ ቁጥር 217195 በሆነው መዝገብ ላይ የወሰነው ውሳኔ የሚያስረዳው በካሳ እና ምትክ ቦታ ጥያቄ ላይ ሳይሆን የገጠር እርሻ መሬት ክርክር በሚመለከት ላይ ስለሆነ ከዚህ ጉዳይ ጋር ተመሳሳይነት የለውም። የአመልካች ጥያቄ ካሳ እና ምትክ ቦታ እንዲሰጠኝ የሚል ስለሆነ የካሳ መጠን በገንዘብ ብር 384,244.00 በመሆኑ በገንዘብ መጠን ከ 300,000.00 ብር በላይ ጉዳይ የማየት ስልጣን ያለው ከፍተኛ ፍርድ ቤት እንደሆነ የአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት የፍርድ ቤቶች ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 223/2007 አንቀፅ 14(2)(ሀ) ስር ተደንግጎ ይገኛል። በዚህ አዋጅ መሰረት የስረ ነገር ስልጣን ያለው ከፍተኛ ፍርድ ቤት ነው። እንጂ ወረዳ ፍርድ ቤት አይደለም።

ማስታወሻ:- ይህ የሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ



ሲጠቃለል የአመልካች ዳኝነት ጥያቄ ለልማት ይዞታው ስለተወሰደ በአዋጅ መሰረት ካሳ እና ምትክ ቦታ ያልተሰጠኝ ስለሆነ ካሳ ብር 294,244.00 እና ለተጉላላሁበት ኪሳራ 90,000.00 ብር በድምሩ ብር 384,244.00 ተጠሪ እንዲከፍል ምትክ ቦታም እንዲሰጠኝ የሚል ስለሆነ ጥያቄው የገጠር እርሻ መሬት እንዲሰጠኝ የሚል ሳይሆን የካሳና ምትክ ቦታ ጥያቄ በመሆኑ በገንዘቡ መጠን ክሱ ሊቀርብ የሚገባው ከ 300,000.00 ብር በላይ በመሆኑ በከፍተኛ ፍርድ ቤት መቅረቡ በአግባቡ ሆኖ እያለ የክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት ከፍተኛ ፍርድ ቤት ጉዳዩን ለማየት የስረ ነገር ስልጣን የለውም ማለቱ አዋጅ ቁጥር 223/2007 ድንጋጌ የሚጣረስ በመሆኑ በአዋጅ ቁጥር 1234/2013 አንቀጽ 2(4)(ለ) እና 10(1)(መ) መሰረት መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈፀመበት ነው ብለናል። በመሆኑ ተከታዩ ውሳኔ ተሰጥቷል።

ውሳኔ

1. የአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 111574 በቀን 03/06/2015 አ.ም የሰጠው ፍርድ መሰረታዊ የህግ ስህተት የተፈፀመበት ስለሆነ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ስነ ስርአት መመሪያ ቁጥር 17/2015 አንቀጽ 9(1)(ለ) መሰረት ተሸሯል።
2. የክርክሩ ገንዘብ መጠን ከሶስት መቶ ሺህ ብር በላይ ስለሆነ የአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት ከፍተኛ ፍርድ ቤት የስረ ነገር ስልጣን አለው ብለናል።
3. የስር ከፍተኛ ፍርድ ቤት የስረ ነገር ስልጣን አለው ስለተባለ የአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የተዘጋውን መዝገብ በማንቀሳቀስ በስረ ነገር ላይ ተገቢውን ውሳኔ እንዲሰጥበት በፍ/ብ/ስ/ስ/ህ አንቀጽ 341(1) መሰረት ለአማራ ብሄራዊ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት መልሰናል።
4. በውሳኔው መሰረት እንዲፈፅም የውሳኔ ግልባጭ ለስር ፍርድ ቤት ይተላለፍ።
5. በዚህ ችሎት የወጣውን ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ የራሳቸውን ይቻሉ።
6. በዚህ መዝገብ ላይ የተሰጠ እግድ ካለ ተነስቷል።

ትዕዛዝ

- መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

መ/ዐ

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት